

Sygn. akt II CSK 548/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Handlowego
"P." Spółki Akcyjnej w Ł.

przeciwko M. L. – G.

z udziałem interwenientów ubocznych po stronie pozwanej – L. G.
i H. G.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 kwietnia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 20 lutego 2014 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę
1800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Pełnomocnik pozwanej w skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 lutego 2014 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Szczegółowa analiza uzasadnienia wniosku nie pozwala na stwierdzenie, że powołane przesłanki zostały wykazane.

W skardze kasacyjnej wskazano na konieczność wykładni art. 382 k.p.c. w zakresie dopuszczalnego zakresu zmian w ustaleniach sądu I instancji dokonywanych przez sąd II instancji bez przeprowadzenia materiału dowodowego. W ocenie skarżącego powyższe zagadnienie wywołuje wątpliwości w doktrynie i rozbieżności w orzecznictwie. Na uzasadnienie tego twierdzenia skarżący wskazał na „orzeczenie SN III C 11/37”, orzeczenie SN z 22 lutego 1949 r. WaC 289/48, orzeczenie SN z 5 listopada 1947 r. C II 857/47, zgodnie z którymi sąd odwoławczy rozważając wyniki postępowania w I instancji może, bez ponownego przeprowadzania dowodów, zmienić ustalenia. Poglądy wyrażone w powyższych orzeczeniach skonfrontował z poglądem wyrażonym w *Komentarzu do kodeksu postępowania cywilnego. Część I. Tom I. Postępowanie rozpoznawcze*, pod redakcją Tadeusza Erecińskiego, wydane w 1997 r., zgodnie z którym „nie wynika natomiast z art. 382, by sąd apelacyjny był uprawniony do zmiany

ustaleń faktycznych sądu I instancji bez przeprowadzenia dowodów”.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został również koniecznością rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego odnoszącego się do pojęcia „pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli” oraz kwestii „w jakim stopniu powinien mieć je na uwadze dłużnik, podejmując działania o charakterze finansowym”, a więc do określenia ram dla stosowania art. 530 k.c. w związku z art. 527 k.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (zob. np. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ.; postanowienie SN z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ.; postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienie SN z dnia 8 lipca 2009 r., sygn. akt I CSK 111/09, nie publ.; postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II PK 220/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżąca powinna wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, nie publ.).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania obie przesłanki nie zostały wykazane.

Odnosnie do twierdzonej przez skarżącego potrzeby wykładni art. 382 k.p.c. należy wskazać, że powołane w skardze wątpliwości zostały wyjaśnione przez Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 23 marca 1999 r. III CZP 59/98 (OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124), zgodnie z którą „Sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania”. Uchwała ta ukształtowała w sposób jednolity orzecznictwo Sądu Najwyższego. W doktrynie również w zakresie interpretacji art. 382 k.p.c. nie ma rozbieżności.

Z tych względów wywody przedstawione w skardze, w której powołano nieaktualne orzecznictwo oraz wypowiedzi w doktrynie, nie zasługiwały na uwzględnienie, prowadzące do przyjęcia skargi o rozpoznania.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy z kolei rozumieć problem o charakterze prawnym powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzyganiu innych podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r. IV CSK 53/2013 nie publ.). Należy ponadto wskazać, że jeżeli w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinien to zagadnienie precyzyjnie sformułować i wskazać argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń

lub oceny dowodów (zob. postanowienie SN z dnia 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, ICBSN 2009, nr 4, s. 48).

Zagadnienie sformułowane przez skarżącego odnoszące się do pojęcia „pokrzywdzenie przyszłych wierzycieli” (art. 530 w zw. z art. 527 k.c.) nie spełnia powyższych wymagań. Brak jest wystarczająco precyzyjnego określenia problemu. Skarżący wskazuje na konieczność ustalenia bliżej nieokreślonych ram dla granic interpretacji tego pojęcia. Nie przywołuje argumentów, które świadczyłyby o możliwych rozbieżnościach interpretacyjnych innych niż tylko odmienna ocena tego pojęcia niż ta, którą przyjął sąd odwoławczy. Wywody przedstawione w skardze i w istocie stanowią pozór wniosku. Pomijając okoliczność, że wywód zawarty we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odpowiada wskazanym wymaganiom, podnieść należy, że zagadnienie to było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. W wyroku z 7 lutego 2008 r. V CSK 434/07 (nie publ.) wskazano, że „zamiar pokrzywdzenia, wymagany przez art. 530 k.c., nie powinien podlegać zawężającej wykładni, gdyż z konieczności rzeczy czyniłoby to iluzoryczną ochronę przyszłych wierzycieli. W związku z tym, świadomość możliwego pokrzywdzenia jest również wystarczająca do przyjęcia zamiaru pokrzywdzenia, albowiem działanie ludzkie obejmuje w zasadzie nie tylko następstwa zamierzone, ale i te, których jakkolwiek nie chce się wywołać, przewiduje się jako możliwe, a zarazem objęte i wolą. Oznacza to, że zamiar pokrzywdzenia przyjąć należy także u tego, kto w chwili dokonywania czynności liczył się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli i że czynność jego może być połączona z ich krzywdą”. Pogląd ten został podzielony przez Sąd Najwyższy w wyroku z 6 marca 2009 r. II CSK 592/08 (nie publ.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Na wniosek powódki zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490).

I.n